

Neteja

Per eliminar la pols i les taques superficials es va fer, en un primer moment, una neteja amb mitjans mecànics (aspirador, paletina, bisturí i goma d'esborrar). La brutícia que havia quedat integrada en els porus del pergamí es va haver d'eliminar amb una dissolució d'alcohol i aigua al 50% aplicada amb un hisop de cotó fluix.

Estabilització higroscòpica i aplanat

Amb el doble objectiu d'hidratar els pergamins i facilitar-ne un aplanat homogeni, es van introduir a l'interior d'una cambra d'humitat al 100% fins aconseguir la humectació total de cada document. L'aplanat es va realitzar entre papers secants i sota pes durant quatre setmanes.

Consolidació i reintegració del suport

Les pèrdues de suport (forats) es van reintegrar amb capes de paper japonès tenyit amb colorants naturals. El paper japonès també es va utilitzar per a consolidar els estrips. Es van fer proves amb diversos adhesius per determinar el més adequat en termes de conservació, estabilitat, reversibilitat i compatibilitat de material. Es va utilitzar una barreja de cola de peix dissolta amb aigua destil·lada i mel.

Tractament dels segells

Les oxidacions per sals (d'aspecte blanquinós) es van eliminar a punta de bisturí sota una lupa binocular, de no fer-ho, s'hagués posat en perill la conservació del metall. Tanmateix, seguint el criteri de mínima intervenció es va decidir no eliminar les concrecions roges, atès que no perjudiquen el llautó i eliminar-les hauria respòs únicament a motius estètics. Amb l'objectiu de protegir el metall de les condicions d'humitat, que són les principals causants de l'aparició de les oxidacions, es va aplicar una capa de Paraloid B-72 al 3% amb Dowanol.

Conservació preventiva

Es va construir una carpeta individual amb materials de qualitat i de pH neutre per a cada document. Per als pergamins amb segell es va adequar la carpeta amb una cuna de cartró ploma per immobilitzar i mantenir aplanat el document.

CR

Conservació i Restauració
Escola d'Art i Disseny - Tortosa
Diputació de Tarragona

11
ABRIL/11

CR

Conservació i Restauració
Escola d'Art i Disseny - Tortosa
Diputació de Tarragona
Conservació i restauració de béns culturals
del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

PERGAMINS del fons del Seminari Pontifici de Tarragona

Els documents objecte de conservació són dotze pergamins manuscrits del fons del Seminari Pontifici de Tarragona. Tracten de la unió, l'any 1579, de les parròquies de Vilafortuny, Barenys i la Pineda, concedides pel Papa Gregori XIII. Les rendes d'aquestes parròquies, juntament amb les de l'extingida canònica d'Escornalbou, van permetre la fundació del Seminari.

Actualment es conserven a l'Arxiu Arxidiocesà de Tarragona (AHAT).

DESCRIPCIÓ I ESTAT DE CONSERVACIÓ

Estructura i materials constitutius

Suport de pergami

El pergami és un material elaborat a partir de la pell de diversos animals, fabricat principalment per a fer de suport de l'escriptura. Té una alta capacitat d'absorció i despreniment d'humitat, propietat que li ocasiona canvis dimensionals i deformacions.

Els dotze pergamins de l'AHAT s'havien conservat plegats a l'interior d'una carpeta. Estaven ressecs i deshidratats, fet que feia perillós desplegar-los per accedir a la seva consulta. Un dels pergamins presentava una antiga infecció per microorganismes, actualment inactiva.

S'hi observaven petits forats de forma arrodonida provocats pels insectes que s'alimenten de materials orgànics. Les grans pèrdues semblaven causades per rosegadors.

Els documents no estaven gaire bruts, tenien, com és natural, la pols superficial pròpia del pas del temps i algunes taques de diversa naturalesa: excrements d'insectes, aurèoles d'humitat, cera, tinta i altres taques d'origen desconegut.

Tinta de tipus ferro-gàlica

La tinta ferro-gàlica, elaborada a base de tanins, sulfat de ferro i goma aràbiga, va ser la més utilitzada durant l'Edat Mitjana. Per la seva composició, quan està en contacte amb humitat i contaminació ambiental, se'n desprèn àcid sulfúric i aquest destrueix el suport de l'escriptura. L'aspecte pulverulent, els clivellats i els despreniments de la tinta responen també a aquesta naturalesa àcida.

Segells

La majoria de pergamins contenen un segell de plom o de cera amb encapsulat de llautó. Són autèntics pel Papa i estan units al document amb cordills acolorits (groc i roig). L'observació sota el microscopi òptic assenyala que es tracta principalment de cordills de lli i cànem, amb tres casos de seda.

Amb la manipulació i ús dels documents, els cordills es van anar desfilant, trencant i descolorint. Amb la mateixa sort, dels dos segells de cera roja només en queden testimonis minúsculs de cera i els encapsulats de llautó molt oxidats.

Cal destacar també, en referència a l'estat de conservació els deterioraments derivats de les operacions de manteniment anteriors: L'obertura excessiva de falques havia provocat el trencament dels marges del suport, i les intervencions puntuals sobre antics escripts havien ocasionat l'aparició de deformacions des del revers i l'encobriment de zones a la pel·lícula pictòrica.

mv,cvmcvmn
cmvn,bn,b,
bnvbnv,bc

Pintura
oli s/tela
138 x 196 cm
1871